

ŠTEVILKA 10

LETNIK XXXIX

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. OKTOBRA 1938

VSEBINA: Ob obletnici Krekove smrti. — Posojilnice in državni papirji. — Družbeni davek pri zadrugah. — Predlogi Zadrugne zveze Glavni Zadrugni Zvezi. — 36. redna skupščina Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug. — Vprašanja in odgovori. — Iz našega združništva. — Gospodarstvo.

ŠTEVILKA 10

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 10, I. 1938.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskoviči, r. z. z. n. z., bo 25. oktobra 1938 ob 9 dopoldne v uradnih prostorih. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Sklepanje o podporah. 5. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Meziči, r. z. z. n. z., bo v nedeljo 30. oktobra 1938 ob 11 dopoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1937. 3. Slučajnosti.

Redni občni zbor Stavbne zadruge »Katoliški dom« v Meziči, r. z. z. o. z., bo v nedeljo 30. oktobra 1938 ob 12 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1937. 3. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Ljudske posojilnice v Novem mestu, r. z. z. n. z., bo v ponedeljek 14. novembra 1938 ob 15 v uradnih prostorih. Dnevni

red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Citanje revizijskega poročila. 3. Odobritev novih računskih zaključkov za 25. 9. 1936, 31. 12. 1936 in 31. 12. 1937. 4. Volitve enega člana načelstva in enega člana nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Novem mestu, r. z. z. o. z., v likvidaciji, bo 30. oktobra 1938 ob 15 v prostorih likvidatorja na Kiju št. 1. Dnevni red: 1. Sklepanje o poročilu likvidatorja in o končani likvidaciji. 2. Sklepanje o shrambi knjig. 3. Slučajnosti. — Ako ta občni zbor ob napovedani uri zaradi premale udeležbe ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število navzočih in zastopanih odbornikov.

Redni občni zbor Živinorejske zadruge v Smedniku, r. z. z. o. z., bo dne 25. oktobra 1938 ob 4 popoldne v Hrašah pri Burgarju. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Citanje revizijskega poročila. 4. Potrjeno računskega zaključka za leto 1937. 5. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Zadrugne knjigarne v Trbovljah, r. z. z. o. z., bo v sredo 26. oktobra 1938 ob 5 popoldne v prostorih Društvenega doma. Dnevni red: 1. Citanje in odobrenje zapisnika zadnjega letnega občnega zbora. 2. Poročila a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937-38. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani natiira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 96.—; rudniški superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 106.—; kalijeva sol po 100 kg Din 160.—; kostni superfosfat Din 125.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 211.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 90.—; nitrofoskal v vrečah Din 144.—; modra galica dinarjev 6.10; žveplo 3.—dinarje. Pri vagonem odjemu se cene

za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica pri vagonem odjemu po konkurenčni ceni.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic »Zadrugne zveze« nudi Oblačilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25 Din na leto, za pol leta 12,50 Din. — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Ob obletnici Krekove smrti.

8. oktobra je preteklo 21 let, kar nas je zapustil dr. Janez Evangelist Krek. V času, ki je tako buren in tako težak kot danes, se še tembolj upravičeno spominjamo moža, ki je bil poln optimizma, poln vere v veselo in rasti bujno bodočnost slovenskega naroda. Danes, ko se okrog nas uveljavlja pogansko češčenje poedinca in je različnim vodjem dano, da z okrutno sebičnostjo rušijo kulturo in ponižujejo narod v maso, danes nam je spomin na Kreka še bolj potreben. Čim temnejša je noč, tem bolj si želimo zarje.

Krek je bil predvsem človek. Kot duhovnik je še zlasti spoznal človekovo dostojanstvo. On ni gledal v človeku sredstva za zadostitev pohlepa po svoji časti, še manj po bogastvu. Nikdar ni poniževal. On človeka ne bi mogel slepiti. »Vzgoje je treba in ne dresure, moške, značajne katoliške zavesti, in ne slepe pokorščine«, »samostojnih mislecev hočemo v narodu«, »misleč narod hočemo imeti«, — taka so bila njegova gesla. Kakšna razlika od današnjih vodij! Danes je izobrazba nevarna, globoka miselnost pogubna. Moderna taktika je, tako zaposliti človeka, da ne bo mogel več samostojno razmišljati. Kdor ho-

če gojiti strasti, mora tako učiti. Krek je bil pa človek in kljub temu voditelj slovenskega naroda.

Nujno je moral biti Krek tudi demokrat. Danes je ponekod to že psovka. No, nam je še vedno vzor. Pravičnost, sloveča na polni državljanski svobodi in veri v Boga, je bila Kreku svetinja prihodnosti. Tako je mislil Krek, ker je tako čutil. Iz globoke notranje prepričanosti izvirajo sploh vsi njegovi nauki, vsa njegova dela. Diktatura je ponižujoča za narod, je prenevarna za diktatorje same.

Gospodarsko je videl Krek našo rešitev v združništvu. Bil je dolgo vrsto let ravnatelj Zadružne zveze. Videl je, da je slovenski človek majhen, in čutil, da bo le v povezanosti zrasel in ustvarjal. Kmeta in delavca je vzljubil z vso dušo in delal za njega neumorno. Ustanavljal je zadruge, hodil po Sloveniji in spodbujal k nesebičnemu delu. Krek je res lahko govoril o nesebičnosti in žrtvovanju. Njemu je bilo lahko učiti. Sam v sebi je najprej uničil in izžgal vse nizkotno in se dvignil v gospodstvo duha in ljubezni. Duhovništvo je doživel, v žrtvi se je izživljal. Zato so pa bile njegove besede iskrene in so rodile uspeh.

Demagoštva ni poznal. Zato ga je ljudstvo razumelo in ga vzljubilo. Vžigal je s svojo besedo in strnil množice okrog sebe.

Krek je bil mož dela. Zavedal se je dolžnosti in odgovornosti, ki bi jo moral imeti vsak posamezen član slovenskega naroda, zlasti pa še tisti, katerega mu je narod pripomogel do izobrazbe.

Čim več je kdo prejel, tem več je dolžan dati. In Krek je dajal z obema rokama. Kot sveča, ki použiva sama sebe, tako je tudi on izgoreval za druge. Nič zato, če si je nakopal bolezen zaradi tega.

Naj nam bo, zlasti zadružnikom, njegova osebnost spodbuda in svetel spomin!

Posojilnice in državni papirji.

Kako je bilo doslej?

Doslej se posojilnice niso zanimale za državne papirje in jih tudi niso kupovale. Razlog je enostaven, ker niso za to imele potrebe, niti na drugi strani dolžnosti. Potrebe po državnih papirjih niso imele zaradi tega, ker so denar poglavitno dajale v posojila. Ako pa so imele odvišen denar, so ga nalagale proti razmeroma visoki obrestni meri pri denarnih zavodih, zlasti pri Zadružni zvezi. Dolžnosti za kupovanje državnih papirjev pa še ni bilo.

Sicer pa je treba pripomniti, da posojilnice tudi veliko premalo poznajo poslovanje z državnimi papirji, da bi se mogle uspešno s tem pečati. Zanje po njihovi organizaciji in ustroju shramba in uprava državnih papirjev ni prikladna. Če bi že imele državne papirje, bi jih imele v shrambi pri Zadružni zvezi in bi morala Zveza papirje zanje upravljati.

Če niso papirjev kupovale posojilnice, je pa zato v tem večji meri ves čas kupovala in držala papirje Zveza, ki ima še danes v državnih papirjih okoli 10 milijonov dinarjev.

Čl. 9. uredbe o rezervnih fondih.

S 1. julijem t.l. je stopila v veljavo uredba osrednje vlade z zelo dolgim naslovom: »Uredba o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in zadružnih organizacijah, kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje.« V sledečem bomo to uredbo kratko imenovali »Uredba o rezervah«. Že naslov te uredbe pove njen glavni namen, da se imajo namreč rezerve delno nalagati v državne vrednostne papirje pri vseh ustanovah, ki jih naslov navaja: pri zavarovalnicah, pri ustanovah socialnega zavarovanja, pri denarnih zavodih in pri zadružnih organizacijah. Vendar so pa od zadružnih ustanov dejansko v uredbi prizadete samo kreditne in zavarovalne zadruge. Čl. 9 te uredbe zadeva kreditne zadruge in se doslovno glasi:

»Vse kreditne in zavarovalne zadruge, ki jih omenja § 1. zakona o gospodarskih zadrugah in ki so po § 60 zakona o gospodarskih zadrugah dolžne zbirati

rezervne sklade zaradi pokrivanja mo-
gočih poslovnih zgub, vnašajo v rezerv-
ni sklad najmanj 20% vsakoletnega po-
slovnega prebitka. Z združnimi pravili
se pa ta odstotek lahko poljubno zviša.

Od vsot, ki služijo za zbiranje skla-
dov, začeni od dne uveljavitve te ured-
be, mora biti naloženih najmanj 50% v
notranja državna in od države zajam-
čena dolgoročna posojila. Ostanek se
sme naložiti v nepremičnine ali kake
druge vrednote.

Naložba v državne vrednostne pa-
pirje po prednjem odstavku se mora
opraviti najdalj v šestih mesecih po odo-
bitvi zaključnih računov.«

Pravilnika še ni.

Po uredbi torej že obstoji za vse kre-
ditne zadruga obveznost, da mora biti
naloženih najmanj 50% od vsot, ki pred-
stavljajo rezerve, v državnih papirjih,
in sicer v notranja državna in od drža-
ve zajamčena dolgoročna posojila.

Toda v čl. 14 uredbe je predpisano,
da predpiše minister za finance sporazu-
umno z drugimi ministri v pravilniku
natančnejše določbe in postopek za izvr-
ševanje te uredbe. S pravilnikom se ima
hkrati tudi določiti način nadzorstva nad
vsemi tistimi ustanovami, ki morajo po
tej uredbi nalagati polovico svojih po-
slovnih rezerv v državne papirje. **Ured-
ba se bo stvarno začela izvrševati šele,
ko bo predpisan pravilnik.** Pravilnika
pa danes še ni. Po našem mnenju pa je
to posebna prilika, da bi se vendar za
kreditne zadruga napravila izjema od
dolžnosti nalaganja rezerv v državne
papirje. Zato smo tudi na vsa pristojna
mesta, predvsem pa seveda na ministr-
stvo za kmetijstvo, napravili predlog,
da se s pravilnikom gotove kreditne za-

druge izvzamejo od dolžnosti uredbe o
rezervah.

Kakšen je naš predlog?

Naš predlog zahteva, naj se s pra-
vilnikom osvobodijo kreditne zadruga,
ki so organizacije samopomoči malih
ljudi, od dolžnosti, da vlagajo polovico
svojih rezerv v državne papirje. V vsa-
kem slučaju in brezpogojno je od te
dolžnosti treba osvoboditi kmetijske kre-
ditne zadruga z neomejeno zavezo na
selu, to so zadruga rajfajzenovega siste-
ma. Ta predlog smo tudi obširno uteme-
ljili in zlasti poudarili, da ta uredba ni
računala z bistvenimi načeli posojilnic
rajfajzenskega sistema.

Kako smo utemeljevali svoj predlog?

Dolžnost nalaganja 50% rezerv v dr-
žavne papirje je v nasprotju z osnovni-
mi načeli kmetijskih kreditnih zadrug
z neomejenim jamstvom ali rajfajzeno-
vih posojilnic. Temeljna načela rajfaj-
zenovega sistema so:

a) minimalni deleži (v začetku celo
brez deležev);

b) neomejeno solidarno jamstvo vseh
članov;

c) poslovni prebitki se morajo v ce-
loti devati v nedeljivi rajfajzenski fond.
Ta fond naj služi kot obratni kapital za
dovoljevanje posojil članom. In ker je
fond lastno imetje posojilnice in ni tre-
ba plačevati zanj obresti, se s tem omo-
goča znižanje obrestne mere pri poso-
jilih članom.

Ako sedaj uredba zahteva, da mora
polovico rezerv biti naloženih v držav-
ne papirje, uredba s tem samim onemo-
goča posojilnici izvrševanje njene bi-
stvene naloge, t. j. dovoljevanje posojil
članom proti nizki obrestni meri. S tem

uredba tudi ruši osnovno načelo kmetijskih kreditnih zadrug, da se imajo vsi poslovni prebitki stekati v nedeljivi združni fond, ki naj kot obratni kapital zadruge omogoča dovoljevanje posojil članom po čim nižji obrestni meri.

Nevarnost za posojilnice

Uredba predstavlja tudi v gotovi meri nevarnost za bodoče varno poslovanje naših posojilnic. Če bodo zadrugarji videli, da je treba od vsakoletnih poslovnih prebitkov polovico porabiti za nakup državnih papirjev, se bodo temu ognili na ta način, da poslovnih prebitkov ne bodo ustvarjali. Bodo pač zavzeli stališče, da je boljše, da rezerv sploh ni, kakor pa da bi morali te rezerve vlagati v državne papirje. Posojilnice bi poslovale leto za letom, ne da bi se ustvarjala njihova lastna glavnicna v nedeljivem rajfajzenskem fondu. Pri vsaki zgubi pri posojilih bi prišli takoj na vrsto člani, ki neomejeno jamčijo, da zaradi tega jamstva zgubo pokrijejo. To bi bila velika nevarnost za posojilnice zaradi tega, ker bi se člani bali članstva v takih posojilnicah in zato ne bi hoteli pristopiti.

Ne ovirati, ampak podpirati!

Zato moramo tukaj posebno poudariti važnost kmetijskih kreditnih zadrug, ki predstavljajo najboljšo organizacijo za kmečki kredit.

Izkušnje po vsem svetu so dokazale, da more kmečki kredit organizirati ali sama država iz državnih sredstev ali pa sami kmetje s pomočjo svojih kreditnih zadrug. Pri nas je država velikansko žrtvovala za kmečki kredit, ko je ustanovila direkcijo za kmetijski kredit, pozneje pa Privilegirano agrarno banko.

Še večje žrtve je prevzela država nase z uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov. Vse to je stalo državo in jo bo še stalo milijardo dinarjev. Kljub vsemu temu pa se je vendar pokazalo in izkazalo, da ostanejo glavni nosilci kmečkega kredita kmetje sami v svojih kmetijskih kreditnih zadrugah. Kolikor močnejše so te zadruge, toliko manj pada na državo dolžnost, da doprinaša žrtve za kmetijski kredit. Če bi se sedaj kmetijskim kreditnim zadruga jemala sredstva za državne papirje, bi stvarno zopet država bila prisiljena, da nudi iz svojega sredstva za kmetijski kredit, in sicer ali direktno sama ali pa preko kmetijskih kreditnih zadrug. Zato je veliko bolj pametno, da ne ovira država s to uredbo kmetijskih posojilnic v njihovem delu in jim ne veže sredstev v državne papirje, temveč jim da svobodo v njihovem delu in kvečjemu naj rajši njihovo delo še podpre.

Poleg tega je treba premisliti, da za razdolžitev kmeta po določenih uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov ni doprinesla težkih žrtev samo država, ampak so jih doprinesle zlasti tudi kmečke posojilnice, ki so morale žrtvovati vse svoje rezerve, zbrane v desetletjih svojega poslovanja. Z uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov so bile kmečke posojilnice tako težko prizadete, da bi bilo res misliti o tem, kako naj država pomaga kmečkim posojilnicam do njihovega delovanja v obsegu, kakor so ga vršile pred l. 1931., ne pa da jih sedaj z uredbo še hoče v poslovanju ovirati.

Za združne domove!

Združništvo ni samo poslovna, ampak je tudi socialna in kulturna organizacija. V tej zavesti združništvo gra-

di zadružne prosvetne domove. Prosvetni domovi so v veliki meri postavljeni tudi s prispevki zadružništva, zlasti pa

posojilnic. Gotovo je, da uredba o rezervah tudi v tej smeri pomeni oviro, pomeni nazadovanje.

Družbeni davek pri zadrugah.

Postopanje davčnih oblasti pri odmerjanju družbenega davka je dajalo zadružnim krogom povod za vsakojake pritožbe. Davčne oblasti so dostikrat ravnale nepravilno in so povzročale zadrugam veliko nepotrebne dela. Glavna zadružna zveza je zato opozorila finančno ministrstvo na te nepravilnosti in neenakosti in je zahtevala, naj ministrstvo izda davčnim oblastem primerna navodila, da se bo družbeni davek res predpisoval tako, kakor ukazuje zakon.

Davčni oddelek finančnega ministrstva je z ozirom na te pripombe Glavne zadružne zveze izdal davčnim oblastem sledeče navodilo:

Pojasnilo o obdavčevanju, odnosno oproščevanju zadrug in njihovih zvez od davka, št. 17768/III z dne 9. julija 1938.

»Glavna zadružna zveza v kraljevini Jugoslaviji se je pritožila pri davčnem oddelku, da postopajo finančne oblasti pri odmerjanju davka zadrugam neenako, in je prosila, da se izdajo v tem pogledu navodila finančnim oblastem z namenom, da se odmera davka prilagodi obstoječim zakonskim predpisom. Ob tej priliki izdaja davčni oddelek zaradi enakomernega postopanja in pravilnega tolmačenja zakonskih odredb sledeče pojasnilo:

I. V smislu odredb čl. 80—86 zakona o neposrednih davkih se vsak poslovni prebitek (prebitok dohodkov nad stroški) smatra splošno za dobiček, ki je na-

čelno podvržen družbenemu davku. Izvzeto od tega splošnega pravila je v čl. 84 zakona določeno, da ni davku podvržen tisti prebitok, ki se deli med zadružnike sorazmerno njihovem poslovanju z zadrugo. S to izjemno odredbo, sprejeto zaradi pospeševanja zadružništva, se je hotelo omogočiti ne samo zadrugam iz čl. 84, ampak tudi onim iz točke 7. čl. 76 zakona, da delijo poslovne prebitke med zadružnike sorazmerno z njihovim poslovanjem z zadrugo, seveda samo ob pogojih, določenih v tč. 7. in 8. čl. 76, oziroma v čl. 84, kakor tudi pod pogojem, da delijo te prebitke samo med tiste zadružnike, ki so v poslovnem razmerju z zadrugo tudi dejansko pripomogli, da se je nabral omenjeni poslovni prebitok. Pod poslovnim prebitkom, ki ni podvržen davku, se smatra tisti prebitok ali del prebitka, ki je po pravilih zadruge ali zveze določen za razdelitev v razmerju poslovanja z zadrugo, brez ozira, ali je dejansko tudi razdeljen, rezerviran za razdelitev v prihodnjem letu ali nakazan rezervnim fondom.

Da bi mogle finančne oblasti nadzorovati razdelitev prebitkov med zadružnike sorazmerno njihovem poslovanju z zadrugo, so dolžne vse zadruge in njihove zveze po tč. 7 čl. 76, odn. čl. 84 zakona, da vodijo svoje knjige na tak način, da se more iz njih vsak čas ugotoviti tako razmerje poslovanja posameznega zadružnika nasproti zadrugi, ka-

kor tudi način razdelitve prebitka sorazmerno z obstoječim poslovnim odnosom.

Zadruga iz tč. 7. čl. 76 odnosno čl. 84 zakona snujejo po svojih pravilih iz poslovnih prebitkov razne posebne fonde za združne namene, kakor n. pr.: fond za pomoč ob boleznih, starosti in smrti, fond za združno izobrazbo v združnem duhu, fond za zgradbo združnega doma in temu podobno. Tisti del poslovnega prebitka, ki je po pravilih namenjen za združne namene, se ne more smatrati za delitev davku podvrženega dobička, odnosno za vnos v fonde iz tč. 9. čl. 82 zakona, seveda samo pod pogojem, da se ti fondi ne morejo pod nobenim videzom ali nazivom razdeliti med združnike niti se porabiti za druge namene, razen za one, za katere so bili osnovani.

Da bi mogle finančne oblasti kontrolirati dotiranje in porabo fondov, osnovanih za združne namene, so dolžne vse zadruga in njihove zveze iz tč. 7. čl. 76, odnosno čl. 84 zakona, da vodijo o vseh obstoječih rezervnih fondih točen pregled tako v svojih poslovnih knjigah kakor tudi v sklepnih računih, in da vsako porabo pojasnijo odmernim oblastem že pri predlaganju letne davčne prijave, odnosno izjave v smislu tč. 7.

Z ozirom na povedano se nalaga finančnim direkcijam, da se ob odločanju o osvoboditvi ali odmeri davka za leto 1938 in za bodoča poslovna leta ravnajo po sledečih načelih:

1. Ne smatra se za delitev dobička, ki ima za posledico izgubo davčne oprostitve iz tč. 7. čl. 76 zakona, ako zadruga in njihove zveze dele poslovni prebitok med združnike sorazmerno njihovemu poslovanju z zadrugo, ostanek pa vne-

sejo v nedeljive občne rezervne fonde ali v posebne fonde, osnovane za združne namene pod pogojem, da izpolnjujejo vse zahteve iz tč. 7. in drugega odstavka tč. 8 čl. 76 zakona.

2. Zadruga in zveze, ki poslujejo izključno s svojimi člani, toda ne izpolnjujejo vseh ostalih pogojev iz tč. 7. in drugega odstavka tč. 8. čl. 76 zakona (n. pr. dajejo obresti na združne deleže, prodajajo alkoholne pijače in luksuzno blago, dajejo tantieme članom upravega in nadzornega odbora ali snujejo fonde, ki se smejo deliti med združnike), nimajo pravice do davčne oprostitve. Ako pa te zadruga in njihove zveze dele poslovni prebitok po svojih pravilih med združnike sorazmerno njihovemu poslovanju z zadrugo, se bo odmera izvršila po odredbah čl. 82. in 85. zakona, izključujoč pri tem iz davčne osnove: a) poslovni prebitok, ki se deli med združnike pod pogojem, da izpolnjujejo zahteve iz čl. 84 zakona; b) dotacije poslovnih prebitkov v občni rezervni fond in v fonde, osnovane za združne namene, pod pogojem, da so ti fondi nedeljivi.

3. Zadruga in njihove zveze, ki poslujejo tudi z nezadružniki, ki pa drugače izpolnjujejo ostale pogoje iz tč. 7. in drugega odstavka točke 8. čl. 76 zakona, nimajo pravice do davčne oprostitve iz tč. 7. čl. 76, ampak tudi ne do davčne olajšave po čl. 84 zakona. V tem primeru se bo odmera družbenega davka izvršila po odredbah čl. 82 in 85 zakona, in sicer na celotni doseženi poslovni prebitok brez ozira, ali je bil ali ni bil ta prebitok razdeljen med združnike, kakor tudi brez ozira na to, če je bil vnešen v fonde, ki se morejo ali se ne morejo razdeliti med združnike. Na isti način se bo postopalo z zadrugami in njihovimi

zvezami iz čl. 84, ki bodo poslovale tudi z nezadružniki.

4. Pri ocenjevanju pogojev za davčno oprostitev morajo finančne direkcije imeti pred očmi, da imajo kreditne zadruge, ki izpolnjujejo vse ostale pogoje iz tč. 7. in drugega odstavka tč. 8. čl. 76 zakona, pravico do oprostitve davka, ako obrestujejo poslovne deleže zadružnikov do višine eskontne stopnje Narodne banke.

5. Zadruga in njihove zveze, ki izpolnjujejo vse pogoje iz čl. 84 zakona, poslovni prebitok pa delijo med zadružnike sorazmerno njihovem poslovanju z zadrugo, ostanek pa odkazujejo v nedeljive fonde, osnovane za združne namene, kakor tudi tiste zadruga, ki poslovnega prebitka sploh ne delijo med zadružnike, ne morejo uživati davčne oprostitve niti tedaj, če ne obrestujejo poslovnih deležev zadružnikov. To pa zaradi tega, ker bi sicer te zadruga z manjšimi ugodnostmi (davčna ugodnost iz čl. 84 zakona) kljub temu, da ne izpolnjujejo tudi ostalih dveh pogojev iz tč. 7. in drugega odstavka tč. 8. čl. 76 zakona (prodaja alkoholnih pijač in luksuznih predmetov), bile postavljene v ugodnejši položaj, nego zadruga z naj-

višjo ugodnostjo (davčna oprostitev iz tč. 7. čl. 76 zakona), za katerih pridobitev je postavljen težji pogoj. Potemtakem se bo v tem primeru izvršila odmera davka po odredbah čl. 82 in 83 zakona, izločevaje iz davčne osnove tisti prebitok, ki se po pravilih deli med zadružnike sorazmerno njihovem poslovanju z zadrugo, kakor tudi tisti poslovni prebitok, ki je vnešen v nedeljive fonde, osnovane za združne namene.

Ker ne morejo zadruga iz čl. 84 v nobenem primeru uživati davčne oprostitve, so podvržene ali plačilu osnovnega ali dopolnilnega davka ali minimalnega davka po tem, ali obstoji ali ne obstoji davčna osnova ali če je osnovni davek z dopolnilnim vred nižji od minimalnega davka.

II. Zadruga, ki drugače izpolnjujejo vse pogoje za oprostitev iz tč. 7 in drugega odstavka tč. 8. čl. 76 zakona o neposrednih davkih, ki pa morejo po svojih pravilih obrestovati združne deleže, ne izgube davčne oprostitve za tisto poslovno leto, v katerem teh deležev dejansko niso obrestovale, ker je važno, da zadruga po stvarnem položaju izpolnjuje vse pogoje, ki so predpisani za davčno oprostitev. (Se nadaljuje.)

Predlogi Zadružne zveze Glavni Zadružni Zvezi

o načinu knjigovodstva, o inventiranju, o letnih sklepnih računih in o poročilih upravnega in nadzornega odbora pri zadrugah.

Glavna Zadružna Zveza je naprosila vse revizijske zveze, da ji podajo predloge, kako naj se v bodoče vodi knjigovodstvo, kako naj se napravi inventura in letni sklepni računi in kaj naj obsegajo poročila upravnega in nadzornega odbora. Zadružna zveza je zaprosila ustregla in podala na sestanku svojih

strokovnih uradnikov dne 29. septembra sledeče predloge:

I. Knjigovodstvo.

1. Za kreditne zadruga se predlaga enostavno razširjeno knjigovodstvo s sledečimi knjigami:

blagajniški dnevnik,

razdelnik,
knjiga hranilnih vlog,
knjiga posojil,
knjiga tekočih računov,
spisek zadružnikov,
knjiga inventarja,
skontro efektov,
knjiga inventure.

Kreditne zadruga večjega obsega morejo imeti dvostavno knjigovodstvo, vendar se pripominja, da za vse kreditne zadruga zadostuje enostavno knjigovodstvo z razdelnikom.

2. Za nakupno-prodajne (ali nabavno-vnovčevalne) zadruga se predlaga dvostavno knjigovodstvo z ameriškimi journalom s sledečimi knjigami:

blagajniški dnevnik,
saldo-konti,
ameriški journal,
knjiga inventure,
knjiga inventarja: a) premičnega,
b) nepremičnega,
nakupno-prodajna knjiga,
skontro blaga (gotovo po količini, če le možno tudi po vrednosti, da se vidi uspeh pri poedinih vrstah blaga),
spisek zadružnikov.

Pripominja se, naj bi vse nakupne in prodajne zadruga brez izjeme in brez ozira na obseg poslovanja, torej tudi manjše zadruga, imele dvostavno knjigovodstvo z ameriškimi journalom.

3. Za produktivne zadruga se isto tako predlaga dvostavno knjigovodstvo z ameriškimi journalom. Ker pa je obseg produktivnih zadrug in njih obrat zelo različen, naj bi se založili dve tiskovini ameriškega journala, ena z večjim številom računov, druga z manjšim številom računov, primerno ustroju

produktivne zadruga. (Journal z manjšim številom računov bi se n. pr. uporabljal za mlekarske, za kmetijsko-strojne, za živinorejske, za vinogradske zadruga itd.)

Knjige za produktivne zadruga bi bile:

blagajniški dnevnik,
saldo-konti,
ameriški journal,
knjiga inventure,
knjiga inventarja,
pomožne knjige (primerno ustroju produktivnih zadrug),
spisek zadružnikov.

4. Za zveze vseh vrst se predlaga izključno le dvostavno knjigovodstvo z ameriškimi journalom in s potrebnimi knjigami kot zgoraj pod 2. ali 3.

II. Ocenjevanje imovinskih predmetov.

1. Zakon predpisuje že za začetek popis imovinskih predmetov, kar pa bo le v redkih primerih potrebno. Kolikor ima zadruga imovinskih predmetov v začetku poslovanja, se vsi ti popišejo in precenijo po prometni vrednosti.

2. Ob zaključku poslovnega leta se vrši popis in ocena imovinskih predmetov po naslednjih načelih:

a) Blago se oceni po nakupni ceni pribivši stroške nakupa in dovoza. Ako pa je za dotično blago nakupna cena na dan popisa nižja nego je bilo blago faktično kupljeno, se izvrši ocena po nakupni ceni na dan inventure.

b) Blago, ki je postalo manj vredno radi pokvare, ker je preležano ali zalezano, ker ni kurantno, ker je pretrpelo spremembe na kakovosti, se mora oceniti po nakupni ceni, a s primernim odbitkom.

c) Polizdelke in izdelke je oceniti po porabi surovin, stroškov predelave in odgovarjajočega dela splošnih obratnih režij. (Delo, kurivo, mazila, obraba strojev in orodja, splošne obratne režije.)

d) Premični inventar je oceniti po nabavni ceni, zmanjšan za odpis od nabavne cene za dotično leto. Na splošno se pri premičnem inventarju smatra kot odgovarjajoč vsakoletni odpis 10% do 15% od nabavne cene, pri strojih, orodju in vozilih pa tudi 20% do 25% od nabavne cene.

e) Nepremični inventar se vstavlja po nabavni ceni z odpisom vsakoletno 1% do 2% od nabavne cene, pri obratnih zgradbah do 5% nabavne cene, pri instalacijah tudi do 10% od nabavne cene.

f) Dolžniki se popišejo in ocenijo tako-le:

Zanesljivi s polnim zneskom terjatve, dubiozni po verjetnosti izterjanja, neizterljivi se odpišejo v celoti.

III. Letni sklepni računi.

Letni sklepni račun vsake zadruga, kakor tudi Zveze, naj ima sledeče štiri dele:

1. Gibanje članstva in deležev v dotičnem poslovnem letu (začetno stanje, novi člani in deleži, odpadli člani in deleži, končno stanje).

2. Celotni račun čistega prometa (brez začetnih saldo).

3. Račun zgube in dobička.

4. Račun bilance kot prilagamo vzorec, eden za kreditne zadruga z enostavnim knjigovodstvom, eden za nabavne in prodajne ter produktivne zadruga z dvostavnim knjigovodstvom in ameriškanskim journalom.

IV. Poročila upravnega in nadzornega odbora.

Pri teh poročilih je težko delati kako šablono, temveč je samo navesti poglavitne točke, o katerih naj govori poročilo. Potrebno pa je pri tem ločiti poročila za kreditne zadruga od poročila za nekreditne zadruga:

1. Pri kreditnih zadrugah obsega poročilo upravnega odbora sledeče:

gibanje članstva in deležev,

gibanje hranilnih vlog, kako so rastle, oziroma padale,

gibanje posojil, kako so rastle ali padala,

vzroki dviganja ali padanja pri hranilnih vlogah kot pri posojilih,

o obrestni meri za vloge in posojila, o posojilih in o naložbah pri Zvezi ter njih obrestni meri, vse to pa v zvezi na splošne gospodarske in denarne razmere v dotičnem poslovnem letu,

število sej upravnega odbora,

delo pisarne,

predlog, kako naj se razdeli poslovni prebitok, oziroma pokrije poslovna izguba.

2. Pri nekreditnih zadrugah naj obsega poročilo upravnega odbora sledeče:

gibanje članstva in deležev,

nakup blaga za člane,

vnovčevanje pridelkov in izdelkov članov,

predelava blaga,

zaloga blaga ob sklepu poslovnega leta z ozirom na njih kvaliteto in ceno, gibanje cen in tržišča,

disciplina združnikov glede nabave potrebščin v zadrugi, oz. glede vnovčevanja pridelkov potom zadruga,

reklamacije pri blagu,

o uslužbencih in obratu (stroji, zgradbe itd.),

predlog, kako se porazdeli poslovni prebitek oz. pokrije poslovna izguba.

5. Pri kreditnih zadrugah naj obsega poročilo nadzornega odbora sledeče:

število sej nadzorstva in udeležba članov nadzornega odbora,

pregled posojil z ozirom na varnost in z ozirom na redno plačevanje glavnice in obresti, o pregledu blagajne,

o nedostatkih, ki jih je nadzorstvo ugotovilo med poslovnim letom v poslovanju,

o ukrepih za odpravo nedostatkov v poslovanju,

o pregledu letnih sklepnih računov in prilog in o tem, da jih je primerjalo s poslovnimi knjigami,

predlog o odobritvi letnih sklepnih računov,

predlog o razrešnici članov upravnega odbora,

predlog, kako se razdeli poslovni prebitek oz. krije poslovna izguba.

4. Pri nekreditnih zadrugah naj ob-

sega poročilo nadzornega odbora sledeče:

število sej nadzorstva in udeležba na sejah,

o pregledu blagajne,

o pregledu blagovnih zalog, obratnih prostorov in obratovanja,

o pregledu vseh terjatev in dolgov na blagu,

o kontroli kalkulacije pri nabavnih odnosno prodajnih cenah,

o nedostatkih, ki jih je nadzorstvo ugotovilo med poslovnim letom v poslovanju,

o ukrepih za odpravo nedostatkov v poslovanju,

o pregledu letnih sklepnih računov in prilog in o tem, da jih je nadzorni odbor primerjal s poslovnimi knjigami,

predlog o odobritvi letnih sklepnih računov,

predlog, kako se razdeli poslovni prebitek oz. poslovna izguba,

predlog o razrešnici članov upravnega odbora.

36. redna skupščina Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug.

V veliki dvorani nove univerze je bila 29. septembra 36. redna skupščina Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug. Te skupščine se je udeležil tudi kraljev zastopnik podpolkovnik Kerekovič, dalje zastopnik patriarha škof Dionizij, od strani vlade pa so bili navzoči: minister za socialno politiko Dragiša Cvetkovič, pravosodni minister Milan Simonovič, finančni minister Dušan Letica, minister brez listnice Voja Gjorgjevič, poštni mi-

nister Vojko Čvrkič in trgovinski minister Nikola Kabalin.

Skupščina se je začela ob 9.30, takoj po prihodu kraljevega zastopnika. Navzočih je bilo 852 zastopnikov. Predsednik zveze minister brez listnice Voja Gjorgjevič je pred prehodom na dnevni red predlagal, da se pošlje vdanostna brzojavka kralju Petru II. in kr. namestniku knezu Pavlu, pozdravne brzojavke kr. namestnikoma dr. Radenku

Stankoviču in dr. Ivu Peroviču, predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviču, notranjemu ministru dr. Antonu Korošču, kmetijskemu ministru dr. Stankoviču, prosvetnemu ministru Dimitriju Magaraševiču, ministru dr. Kreku ter gradbenemu ministru Stošoviču.

Predsednik je zatem prešel k otvoritvi skupščine. V svojem govoru je najprej pozdravil zastopnike, ki so prišli iz zamejstva, in sicer bolgarske, romunske in češkoslovaške, zatem pa tudi zastopnike iz naše države. Nato pa je spregovoril minister Dragiša Cvetkovič, ki je med drugim dejal:

Gosp. zastopnik Nj. Vel. kralja, bratje zadrudniki! Blagostanje in bogastvo kakega naroda se kaže v njegovem narodnem gospodarstvu. V vsaki nacionalni proizvodnji, pa tudi v naši, sta dva glavna činitelja, ki odločata o tem, ali je narodno gospodarstvo napredno, močno in ali odgovarja interesom države in naroda. Ta dva glavna činitelja sta kapital in delovna moč. Mi zadrudniki v kr. vladi smo se trudili, da z mnogimi korenitimi reformami ter z reševanjem mnogih socialnih problemov povzročimo, da gresta ta dva glavna činitelja v vsaki proizvodnji roko v roki harmonično in v interesu naroda. Mi smo se trudili, da na eni strani z reformami profesionalni delovni sili damo to, kar ji je potrebno in kar zasluži, da bi bila v proizvodnji pravi sodelavec s polno ljubeznijo in s polnim interesom.

Bratje zadrudniki! Danes moramo ugotoviti še en del naše kmetijske nacionalne proizvodnje ter poudariti, da ta del še ni prišel do svojega izraza, do onega izraza, ki ga kmet po svojem delu in trudu zasluži. Še vedno levji delež gre na drugo stran, na one, ki samo po-

sredujejo, na tiste, ki se mnogo ne trudijo. Bratje zadrudniki, mi se moramo truditi in delati na to, da naše kmečko narodno gospodarstvo in proizvodnjo usmerimo na ono edino pravo pot, ki omogoča, da pride do popolnega izraza, a to je pot zadrudništva. To je edina pot, da se vse ono, kar gre preko posredovalcev, ki imajo koristi od truda in napore našega kmeta, po vašem močnem zadrudništvu vnovči ter da v roke proizvajalcem (vzkliki: tako je).

Bratje in prijatelji! Po svojih razgovorih z najbolj pristojnim ministrom, finančnim ministrom dr. Letico, ki je tu navzoč, vam morem reči, da sem nalez na popolno razumevanje za reševanje važnih kmečkih vprašanj. Nadejam se, da bomo pri delu v tej smeri našli pravilno modifikacijo onega sistema obdavčevanja, ki se posebno občuti preko mest in mestnih trošarin. Morem vam reči, da sem pri razgovorih o teh trošarinah nalez na dosti razumevanja, ko sem zahteval, da morajo biti kmetijski proizvodi oproščeni teh trošarin zaradi samoproizvodnje in zaradi boljšega položaja našega kmeta (navdušeno odobravanje).

Zadrudništvo je nosilec blagostanja in kulture po naših vaseh. Kot politik, ki sem odhajal na deželo, kjer sem obiskal vse one kraje, kjer imajo organizirano zadrudništvo, sem videl napredek. Zadrudništvo je nosilec tudi boljših zdravstvenih pogojev naše vasi. Povsod, kjer je doma zadrudništvo, se opazajo po vaseh boljše zdravstvene razmere. Mi moramo dvigniti našo vas materialno in kulturno edino po zadrudništvu, edino preko zadrug (tako je). Zato vas prosim in apeliram na vas kot brat zadrudnik, kakor tudi kot zastopnik

kr. vlade, da storimo vse, kar je naša dolžnost. Morem vam reči, da od takrat, ko je postal predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič, pri članih vlade, pa naj bodo zadružniki ali ne, vedno naletite na popolno razumevanje, podporo in veliko ljubezen. (Živeli!)

V letnem poročilu je nato ing. Voja Djordjevič ugotovil, da zadruga ni izpolnila naloge, kakor si jo je zastavila in sicer zaradi likvidacije kmečkih dolgov ne.

Čeprav so se namreč gospodarske razmere nekoliko popravile, tako v svetu kot pri nas doma, vendar pa kreditni trg ni oživel v toliki meri, da bi si kmetje preko svojih kreditnih zadrug zopet pridobili zaupanje dajalcev kredita in da bi mogle kmečke kreditne zadruge zopet z uspehom delovati.

V preteklem letu je bila glavna skrb te zadruge, da si poišče potrebnih kreditov, da bi z njimi poživila zopet omrtvelo kreditno združništvo. V l. 1957. je Privilegirana agrarna banka sprejela kmečki menični portfelj, pa še ni izvršila njegovega obračuna. Sedaj se poraja vprašanje, kako naj kmečke zadruge pridejo do kreditov. Združništvo je stalo na stališču, da so lastna sredstva zadruge, njeno neomejeno solidarno jamstvo in morala, katera vlada v za-

drugi, zadostna osnova za kreditno sposobnost zadruge. Vendar pa smatrajo dajalci kreditov, da je poleg tega kolektivnega jamstva zadruge potrebno še individualno jamstvo posameznih zadružnikov. Združništvo se bori proti temu, ker bi se na ta način zrušila samouprava zadruge in bi se ista ponižala do vloge poroka in posrednika. Poleg tega je Glavna zveza srbskih kmečkih zadrug delala tudi na tem, da kreditne zadruge dobe kredite na podlagi dobroimetja, katerega imajo zadruge pri Privilegirani agrarni banki na osnovi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. V tem se je do neke mere uspelo. Napori gredo samo še za tem, da se poviša višina takih kreditov.

Po poročilu se je razvila debata, ki je izzvenela v to, da je zadrugam treba dati kreditov in zmanjšati obrestno mero.

Nato je bila upravnemu in nadzornemu odboru dana razrešnica. Skupščina je še stara pravila Glavne kreditne zadruge preuredila v smislu novega zakona o gospodarskih zadrugah in določila višino posojila, katero sme Glavna kreditna zadruga dajati poedinim zadrugam in Glavni zvezi srbskih kmečkih zadrug.

Vprašanja in odgovori.

Z današnjo številko smo v Narodnem Gospodarju uvedli rubriko »Vprašanja in odgovori«. Mnogo članic se obrača namreč na Zadružno zvezo z vprašanji, ki bi zanimala tudi druge zadruge. Zato se bodo taka vprašanja in odgovori nanje priobčili, da bodo imeli vsi, ki be-

rejo Narodnega Gospodarja, korist od tega. Na ta način bo tudi vsakomur mogoč vpogled v skrbi naših zadružnih delavcev, ki skoro ne morejo že več obvladati neštevilnih predpisov oblasti.

Prosimo, da nam vsaka zadruga do vsakega prvega v mesecu pošlje vpra-

šanja, na katera želi odgovor, tako, da bo 15. v mesecu, ko Narodni Gospodar izide, odgovor v listu že lahko čitala. Naš namen je tudi vzpostaviti na ta način tesnejšo zvezo med listom in čitatelji.

Vprašanje :

Zakaj naj se hranilnice in posojilnice, ki so pod zaščito države razporeda izplačil, kakor ga predpisuje čl. 20. uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov?

Odgovor :

Po čl. 20. uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov z dne 24. novembra 1934 mora vsaka posojilnica, ki ji je dovoljena zaščita, predložiti po izteku vsakih 6 mesecev ministrstvu za kmetijstvo razpored denarja, izterjanega iz terjatev v tem razdobju. Po tem razporedu se uporabi v naslednjem tromesečju vsa vsota izterjanih terjatev za poravnavo starih dolgov po predhodnem odbitku režijskih stroškov, javnih davščin ter odplačil in obresti pri denarnih ustanovah, katerih terjatve so od odložitve plačil izvzete.

Uredba ne predpisuje nikake sankcije za kršitev te zapovedi. Torej tudi posojilnica, ki je pod zaščito in ki ne napravi omenjenega razporeda, uživa kljub temu vse ugodnosti, katere daje cit. uredba. Proti posojilnici ni mogoča izvršba radi izplačila stare vloge. (Pri tem še pripominjamo, da uživa posojilnica zaščito že od dne, ko poda sodišču prijavo o vložitvi prošnje za zaščito, da pa mora napraviti razpored šele potem, ko ji je bila dovoljena zaščita. Med tem časom, ki je včasih celo leto ali še več, zadruga ni dolžna napraviti razporeda.) Vendar je pa smisel omenjenega dolo-

čila uredbe gospodarsko dalekoviden in ga je treba kljub temu, da ni sankcije za njegovo neupoštevanje, resno upoštevati. Predvsem zahteva uredba, da mora posojilnica vsem upnikom izplačevati v enakem razmerju z njihovimi vlogami. Ne gre, da bi se gotovi upniki favorizirali pred drugimi. S tem se neti le zadruga škodljiva nezadovoljnost med člani. Razpored dopušča izjeme le v osnovano nujnih primerih, kot smrt, bolezen. Posojilnica naj ne uporablja pri izplačilu novih sredstev, če nima res trdne osnove za to. Sicer se ji zna pripetiti, da zaide sčasoma zopet v popolno ilikvidnost. Seveda, če si je zadruga priborila zopet zaupanje med ljudstvom in če pritekajo nove vloge, potem ni več osnove za zaščito zavoda in je tudi čl. 20. uredbe brezpredmeten. Kjer pa tega še ni, naj posojilnica postopa previdno z izplačevanjem. Stare vloge, ki postanejo po razporedu izplačljive in se ne dvignejo, naj se takoj knjigovodsko prenesejo na račun novih vlog. Iz teh vlog zadruga že lahko daje posojila in na ta način lahko pridobiva obresti.

Vprašanje :

Kako smejo dajati posojila zaščitene posojilnice?

Odgovor :

Zaščitene posojilnice smejo dajati posojila le iz novih vlog. Med nove vloge se štejejo tudi stare vloge, katere po izplačilnem razporedu niso bile dvignjene in so že zapadle v izplačilo. Uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov člen 21. predpisuje tudi kakovost posojil. Vsa posojila morajo biti le kratkoročna, in sicer proti tromesečnim menicam, ki so popolno-

ma varne in se dajo ob rokih izterjati. S tem so sama po sebi razveljavljena vsa določila tistih pravil, ki pri dovoljenju posojil prepovedujejo uporabo menice. Čl. 22. predpisuje tudi, da sme zadruga kreditirati eni osebi le eno desetino lastnih sredstev. Zaščitena zadruga ne sme dajati hipotekarnih kreditov, ne sme nakupovati nepremičnin.

Vse to so odredbe, ki naj za vedno preprečijo ilikvidnost posojilnic. Pri tem je treba opozoriti na isti primer, kot pri prvem odgovoru. Posojilnice namreč, katerim pritekajo nove vloge in teh je, hvala Bogu vedno več, ne potrebujejo več izjemnih odredb. Uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov je bila izdana v času najhujše krize. Zato so njena določila najmanj, kar mora posojilnica storiti. Če pa po pametnem preudarku in po previdnem in tudi zaupanja polnem pogledu v bodočnost more storiti več, naj stori. Koristila bo s tem sebi in splošnosti.

Iz našega združništva.

Finančni minister je v svoji rešitvi z dne 2. avgusta 1958 št. 51926/III odločil, da se gospodarske zadruge, katere so prilagodile svoja pravila zakonu o gospodarskih zadrugah z dne 11. septembra 1957 oproščajo plačevanja taks, in sicer:

Za potrdila, katera se izdajajo osnovateljem gospodarskih zadrug in onim, kateri žele postati člani teh zadrug, da niso v stečaju in pod skrbstvom, kakor tudi za potrdila, katera se izdajajo članom upravnega in nadzornega odbora, kakor tudi ostalim nameščencem in uslužbencem gospodarskih zadrug, da

Vprašanje:

Zakaj je umestna dvojna zapora gotovine?

Odgovor:

Vsa pravila naših posojilnic imajo določilo, naj bo gotovina pod dvojno zaporo. Ključke od blagajne naj imata dva člana upravnega odbora. Vendar pa morajo revizorji znova in znova ugotavljati, da se zadruge tega ne držijo. Kakšen smisel ima potem to določilo? Biti si moramo na jasnem, da gospodarstvo ne pozna sentimentalnosti. Urejeno mora biti razumsko in premišljeno s čim največ možnimi varnostnimi odredbami. Tistega gospodarjenja »po domače«, je še vse preveč pri naših posojilnicah in pri zadrugah sploh. Če imata dva ključke od blagajne, sta medsebojno kontrolirana. Njuna odgovornost je tudi deljena. Zaupanje vlagatelj je pa toliko večje. Ti in še drugi razlogi nas silijo, da vztrajamo pri dvojni zapori gotovine in jo tudi dosledno izvršujemo.

niso obsojeni zaradi deliktov iz koristoljublja in da se ne nahajajo v preiskavi zaradi deliktov te vrste.

Oblasti, katere izdajajo taka potrdila, so dolžne na vsakem potrdilu naznačiti, v kakšen namen se potrdilo izdaja in da se isto ne more uporabiti v druge namene.

13. avgusta 1958 je umrl veliki organizator madžarskega konsumnega združništva Elemer v. Balogh. Skoro štirideset let je uspešno deloval za prosep združništva in bil tudi član mednarodne združne zveze. Združniška skupnost nam narekuje, da tudi mi počastimo njegov spomin.

Gospodarstvo.

Državni krediti za ceste in meljoracije. Minister Dobrivoj Stoševič je v posebni izjavi, ki jo je 5. t. m. v Skoplju dal časnikarjem, podal ves program javnih del iz štirimilijardnega posojila. Od tega bosta dve milijardi porabljeni za ceste. Slovenija bo dobila od tega skupnega zneska 209 milijonov ali 10,45%. Znana je tudi že razdelitev 464 milijonov 262 tisoč dinarjev za meljoracije in regulacije rek. Od te vsote bo dobila Slovenija 51 milijonov 50 tisoč ali 11%. Nadalje je določenih iz kredita za javna dela 20 milijonov din za podporo šolskim občinam v siromašnih krajih za zgraditev ljudskih šol. Kako se bo porazdelil ta znesek, še ni znano.

Program cestnih del v Sloveniji:

Nekatera cestna dela v okviru že navedene vsote 209 milijonov din so že razpisana in so delno tudi že licitacije uspele. Razpisane, oziroma so licitacije že bile za cestna dela: Jeprca—Labore—Kranj—Naklo, in Maribor—Pesnica v skupni proračunski vsoti 28,087.725 din.

Skupni program za cestna dela v naslednjih treh letih obsega v Sloveniji predvsem tele cestne zveze, oziroma modernizacije obstoječih drž. cest:

Ljubljana—Jeprca—Labore—Kranj—Naklo—Jesenice, približna vsota 30 milijonov din.

Maribor—Št. Ilj, približno 4 milijone din.

Maribor—Slov. Bistrica, približno 30 milijonov din.

Celje—Žalec in Celje—Višnja vas, približno 30 milijonov din.

Ljubljana—Domžale, približno 25 milijonov din.

Ljubljana—Novo mesto in Ljubljana—Sušak, približno 70 milijonov din.

Ljubljana—Planina—italijanska meja, približno 10 milijonov din.

Državne ceste skozi mesta, približno 10 milijonov dinarjev.

Izročitev kmečkih dolgov. Po podatkih do 30. septembra je dotlej prevzela Privilegirana agrarna banka od 1064 denarnih zavodov 106.547 dolžnikov ter je denarnih zavodovom odobrila na tekočem računu 165.4 milijonov din, v 4% obveznicah pa 54.2 milijona din. Po podružnicah je bil prevzem naslednji:

	Belgrad	Zagreb	Ljublj.	Saraj.
denarni zavodi	455	541	166	122
dolžniki	40.957	31.716	8.870	24.824
znesek dolga (v milij. din)	157.5	142.7	135.6	129.2
odobreno:				
v tek. rač.	59.57	43.15	33.0	27.1
v 3% obv.	13.66	18.0	12.75	9.8

Do konca septembra so kmetje-dolžniki plačali banki na anuitetah 212.2 milijona din, in sicer: 143.5 milijonov din do konca leta 1937., 69.8 milijonov din pa v teku leta 1938. V avgustu so kmetje plačali 7.1, v septembru pa 11.5 milijona din.

Žrtve, ki so bile naložene Čehoslovaški v monakovskem diktatu, so tudi ogromne v gospodarskem oziru. Londonški gospodarski listi so izračunali, da znaša vrednost industrijskih naprav, ki pridejo sedaj pod nemško oblast okrog 15 milijard dinarjev. Pri tem pa seveda še niso vštete izgube posameznikov, ki so v zadnjih zmedah zbežali in pustili za seboj vse svoje premoženje. Prav tako še niso preračunali položaja, ki bo nastal s selitvijo prebivalstva v narodnostno mešanih pokrajinah. Čehi se bodo selili na češki del, Nemci na nemškega. Pri tem pa je treba upoštevati,

da so Čehi v teh pokrajinah večinoma kmetje, dočim so Nemci industrijski delavci. Kaj pa pomeni preselitev za kmeta, bi morda lahko povedali naši goriški Slovenci, ki so morali med vojsko bežati.

Denarni zavodi v Julijski krajini.

Inspektorat za zaščito vlog v Rimu je izdal pregled zavodov dne 30. junija 1938. Ob koncu junija 1938 je poslovalo samo še 95 denarnih zavodov. Od začetka 1937 do sredine 1938 je 23 zavodov proglasilo likvidacijo, tako da je sedaj 107 denarnih zavodov v likvidaciji.

Stanje po pokrajinah je naslednje: Konec 1936 je poslovalo v goriški pokrajini 45 denarnih zavodov. Od tistega časa dalje pa jih je 8 stopilo v likvidacijo, in sicer slovenski zavodi v Borjani, Kobaridu, Komnu, Dornbergu, Štanjelu, Hudi južni ter furlanska zavoda v Gradiški in Marjanu. Sedaj posluje v tej pokrajini samo 35 zavodov, 39 pa jih je v likvidaciji.

Tudi v tržaški pokrajini se je v omejenem roku povečalo število zavodov v likvidaciji, in sicer za 4 od 7 na 11. Dva izmed teh sta slovenska, v Sv. Križu pri Trstu in v Škednju, eden furlanski (v Gradežu) in eden italijanski (Banca Giuliana v Trstu). Celotno posluje sedaj v tržaški pokrajini samo 29 denarnih zavodov.

Posebno veliko je število zavodov v likvidaciji v puljski pokrajini. Od konca 1936 do 30. junija 1938 se je povečalo za 5, od 37 na 42. Napovedali so likvi-

dacijo denarni zavodi na Malem Lušnju (dva), Rovinju, Sv. Nedelji in Vižinadi. V tej pokrajini posluje samo 25 denarnih zavodov.

V reški pokrajini je bilo 31. decembra 1936 še deset denarnih zavodov, danes jih je samo šest. Štirje so namreč medtem stopili v likvidacijo, in sicer trije na sami Reki (Banco operaio, Cassa Centrale in Sov. An. Quarnero) in Ljudska posojilnica v Knežaku. Celotno število zavodov v likvidaciji je 14.

V zadrski pokrajini poslujejo danes samo še štirje denarni zavodi, dva zavoda pa sta v likvidaciji.

Celotni pregled za Julijsko Krajino in zadrsko pokrajino je tale: 30. decembra 1936 je poslovalo še 200 denarnih zavodov, 139 jih je bilo v likvidaciji. Do konca junija 1938 je napovedalo likvidacijo nadaljnjih 37 zavodov, tako da posluje sedaj še 163 zavodov, število zavodov v likvidaciji pa je poskočilo na 176.

Koledarček Kmečke zveze za l. 1939. Te dni je izšel koledarček Kmečke zveze za l. 1939. Obširen je, kot še nobeno leto do sedaj in vsebuje mnogo strokovnih navodil in vse tabele, ki jih potrebuje kmet v vsakdanjem življenju. Opremljen je s svinčnikom in vezan v močno platno. Cena je kljub pretežno tabelaričnemu stavku in obsegu 280 strani ostala enaka prejšnjim letom, to je din 10.— za 1 komad. — Koledar ne bo služil samo članom Kmečke zveze, ampak tudi vsem onim, ki se ukvarjajo s praktičnim delom. — Člani Kmečke zveze ga naročajo pri odborih svojih krajevnih Kmečkih zvez, vsi ostali ga pa dobijo v knjigarnah ali v glavni pisarni v Ljubljani, Miklošičeva c. 17.